

Welzijnsleidraad voor het houden en fokken van rascavia's

Deze leidraad bevat uitgangspunten en normen voor de bewaking van het dierenwelzijn bij het houden van rascavia's.

Inhoud:

1. Inleiding
2. Introductie cavia's
3. Huisvesting
4. Voeding
5. Voortplanting
6. Transport
7. Verzorging en preventie
8. Wetgeving
9. Samenvatting

1 Inleiding

Deze leidraad is opgesteld door de commissie Dierenwelzijn & Wetgeving in opdracht van het hoofdbestuur van Kleindierliefhebbers Nederland (KLN). De conceptversie is door de Diertechnische Raad beoordeeld en van input voorzien en vervolgens in de Algemene Ledenvergadering vastgesteld. Elke 3 jaar wordt de leidraad indien nodig herzien. Aanvullende informatie over het houden van kleindieren is terug te vinden in de specifieke diergroepboekjes van KLN.

In deze leidraad wordt uiteengezet welke voorwaarden gelden voor het diervriendelijk houden van rascavia's. Deze leidraad dient als zelfregulering voor de georganiseerde rascaviahouderij. Dit met inachtneming van het wettelijk kader van de Wet Dieren en overige wettelijke bepalingen waaraan men zich ten alle tijden moet houden. De integriteit of intrinsieke waarde van het dier moet worden beschermd. Dit houdt in, dat er aantoonbaar respect moet zijn voor de eigen waarde van het dier als een wezen met gevoel, dat pijn en plezier kan ervaren. uitgangspunt hierbij is dat moet worden voldaan aan de vijf vrijheden van Brambell, die ook de basis voor de huidige wetgeving vormen:

1. dieren zijn vrij van honger en dorst. Ze hebben gemakkelijk toegang tot vers water en een adequaat rantsoen;
2. dieren zijn vrij van ongemak. Ze hebben een geschikte leefomgeving inclusief onderdak en een comfortabele rustplaats;
3. dieren zijn vrij van pijn, verwonding en ziekte. Er is sprake van preventie en een snelle diagnose en behandeling;
4. dieren zijn vrij van angst en stress. Er is zorg voor voorwaarden en behandelingen die geestelijk lijden voorkomen;
5. De dieren zijn vrij om natuurlijk gedrag te vertonen.

Om aan deze vrijheden te voldoen gelden er voor het houden van rascavia's de volgende criteria:

- Een bij de dieren passende huisvesting. Alleen dieren en diersoorten die elkaar verdragen mogen bij elkaar gehouden worden in één onderkomen.
- Geen beperkingen in huisvesting waardoor bij beweging en uiting van gedrag pijn, verwondingen of stress kunnen ontstaan.
- Een aan de dieren aangepaste voeding en verzorging.
- Dat de fokker voldoende kennis heeft om vitale en niet vitale dieren te herkennen en weet hoe vitaliteit onder zijn/haar dieren bereikt kan worden. De fokker weet welke passende maatregelen genomen moeten worden bij niet vitale dieren en hoe niet vitale dieren

voorkomen kunnen worden. Een passende maatregel kan ook het inschakelen van hulp van een dierenarts, een deskundige collega-fokker of de rasvereniging zijn.

In de georganiseerde kleindierenliefhebberij houden liefhebbers rascavia's en fokken ze daarmee. Dat doen ze om de grote variëteit aan rassen en kleurslagen in stand te houden, te verbeteren of uit te breiden. Om dit te bereiken wordt op kwaliteiten, die in een ras standaard staan beschreven, geselecteerd. Hierbij spelen keuringen en tentoonstellingen een belangrijke rol. Daar zit een wedstrijdelement aan: Wie fokt het dier dat het beste aan de ras standaard voldoet? Als dieren op een show bijeen worden gebracht wordt hun gezondheid bij aankomst en gedurende het verblijf door een dierenarts gemonitord. Bij de beoordeling door een keurmeester worden conditie en uiterlijke verzorging van de dieren meegenomen. Met de meest geschikte dieren wordt de fokkerij doorgezet. Voor overige dieren wordt op een diervriendelijke wijze een andere bestemming gezocht. Een gezonde welzijnsvriendelijke caviafokkerij resulteert niet alleen in de door de fokker gewenste uiterlijke kenmerken, maar ook in gezondheidskenmerken zoals een laag sterftepercentage, een bij de diersoort passende vruchtbaarheid en de gewenste groei en ontwikkeling van de jonge dieren tot vitale rascavia's. Aangezien de hobby door cavialiefhebbers wordt bedreven, kan aangenomen worden dat de beoefenaren ervan goed voor hun dieren willen zorgen en daar ook plezier aan beleven. Maar bij het houden van levende dieren bestaat altijd het risico dat door onwetendheid, onkunde, onoplettendheid of overmatige competitie het welzijn van de dieren toch in het gedrang komt.

In de volgende hoofdstukken worden de vijf vrijheden bij het houden van cavia's verder toegelicht:

2. Introductie diersoort

De cavia is één van de knaagdiersoorten uit Zuid-Amerika die in het verleden door de mens gedomesticeerd is, maar het is niet meer te achterhalen uit welke soorten ze zijn ontstaan. Er zijn op dit moment 8 verschillende wilde cavia soorten bekend waarvan onze tamme cavia (*Cavia aperea*) kan afstammen. De Azteken en Inca's hielden in hun hutten al cavia's voor voedsel en als offerdieren voor de goden op bepaalde feestdagen.

Door de domesticatie van de cavia hebben er inwendige en uitwendig veranderingen plaatsgevonden. De dieren zijn nu plomper van type en bouw en hun spijsverteringsorganen zijn aangepast aan meer voedzaam en veel meer water bevattende voeding. De cavia heeft doorgroeiende tanden en kiezen die gecontroleerd moeten worden bij slecht of niet meer willen eten van voedsel en speekselverlies rond de mond en borst.

Cavia's praten ook met elkaar door middel van verschillende geluiden. Als ze klappertanden dan weet je zeker dat ze op het punt staan van vechten, maar ook geluiden als piepen en knorren hebben allemaal hun eigen betekenissen. Verzorgers worden vaak met gepiep begroet als ze weten dat er iets lekkers in aan tocht is. Ook moeders roepen op een bepaalde manier hun jongen, bijvoorbeeld bij gevaar.

De cavia is een sociaal dier en vrouwelijke exemplaren (zeugen) kunnen het beste met 2 of meerdere dieren bij elkaar gehouden worden. Voor de fok kan een koppel of een groepje worden samengesteld. Er is wel een rangorde bepaling, zodat bij het samenstellen van een groep even onenigheid kan ontstaan, maar deze is snel opgelost. Soms kunnen jonge beren samen opgroeien, maar een machtsstrijd kan tot vechten leiden. Castratie kan een oplossing zijn maar behoort eigenlijk tot de niet noodzakelijke ingrepen. Daarnaast zijn gecasteerde dieren niet meer te gebruiken voor de fok. Nestkastjes worden bij jonge en opgroeïende dieren afgeraden, omdat de cavia's meer schuw blijven. Cavia's worden tussen de 1000 en 1500 gram zwaar en leven gemiddeld 4-6 jaar met uitschieters tot 8-10 jaar.

3 Huisvesting

2) Dieren zijn vrij van ongemak. Ze hebben een geschikte leefomgeving inclusief onderdak en een comfortabele rustplaats;
5) De dieren zijn vrij om natuurlijk gedrag te vertonen |
|---|

Het verblijf behoort in bouwwijze, gebruikte materialen en de staat van onderhoud zo te zijn, dat pijn, te vermijden lijden en verwondingen achterwege blijven. Tevens moet de huisvesting een bescherming bieden tegen wind, koude, hitte en vocht. Een goed gebouwd, ruim, tochtvrij en droog hok is een voorwaarde voor het welzijn van een cavia. De huisvesting moet als permanente verblijfsruimte voldoen aan alle vitaliteitseisen van de cavia. De dieren krijgen hier hun voer, scheiden mest en urine af, werpen hun jongen en brengen deze groot. Door middel van verstelbare tussenwanden is een vergroting van het vloeroppervlak mogelijk. Een ruimte die te groot is, geeft de cavia een angstig gevoel en daardoor stress. De wettelijke regels omtrent de grootte van de hokken ontbreekt op dit moment in Nederland. Voor cavia's in een laboratorium geeft Europese wetgeving voor een volwassen cavia een hok van 50 x 50 centimeter aan.

Door het ademen, alsmede de aanwezigheid van mest en urine wordt de stallucht sterk belast. Daarom moet voldoende aanvoer van frisse lucht en afvoer van schadelijke gassen als ammoniak en kooldioxide gewaarborgd zijn. Er zijn vele soorten goede bodembedekkers voor de cavia te verkrijgen en de soort zal aangepast worden aan het ras en zijn beharing. Het strooisel moet los, droog en niet schadelijk voor de gezondheid zijn. Regelmatige reinigings- en desinfectiemaatregelen (met intervallen) zijn nodig. Belangrijk is ook het regelmatig reinigen van de voer- en waterbakjes om ontwikkeling van ziekteverwekkers zoveel mogelijk tegen te gaan.

4 Voeding

1) zijn vrij van honger en dorst. Ze hebben gemakkelijk toegang tot vers water en een adequaat rantsoen;

De cavia eet de gehele dag, wat neer komt op ongeveer 80 maaltijden per dag. Een gevulde etensbak is dan ook een noodzaak. Dit betekent minimaal een keer per dag bijvullen met een geschikte cavia voeding waar voldoende vitamine C in aanwezig is. De cavia mist in zijn lichaam een enzym dat nodig is om van glucose vitamine C te maken en moet dus alle vitamine C uit voeding opnemen. De benodigde hoeveelheid vitamine C per dag is 20-40 mg. Een teveel aan vitamine C verlaat het lichaam via de urine. Bij een goede caviavoeding, een complete korrel, is groente of fruit niet noodzakelijk, maar dit kan altijd gegeven worden. Natuurlijk vind de cavia het erg lekker maar mag niet ten koste gaan van de opname van voldoende korrels. Hooi en drinkwater van onberispelijke kwaliteit moet voortdurend beschikbaar zijn. Water kan gegeven worden d.m.v. een waterbakje of drinkfles. Voor een korte periode van enkele dagen kan men ook volstaan met het geven van groente en fruit. Hou vanzelfsprekend rekening met de actuele fok- en ontwikkelingstoestand van de cavia. De detailhandel biedt een veelvoud aan speciale voersoorten aan voor de cavia en het is belangrijk om op de houdbaarheidsdatum te letten i.v.m. het vitamine C gehalte wat in de loop van de tijd afneemt. Belangrijk is het om te weten dat vitamine C in water in 20 minuten verdwenen is.

5. Voortplanting

5) De dieren zijn vrij om normaal gedrag te vertonen

Fokdieren moeten in een goede conditie zijn en niet te dik. Op de leeftijd van 4-5 maanden kunnen de dieren ingezet worden voor de fokkerij. De leeftijd is afhankelijk van het ras en de grootte van de dieren. Aan te bevelen is om een zeugje (vrouwtje) haar eerste nest te laten krijgen voordat ze een jaar oud is i.v.m. het vastgroeien van het bekken. Een eerste nest op

latere leeftijd geeft een hoger risico op geboorteproblemen door een vergroeid bekken. Cavia's kunnen 3 tot 4 keer per jaar jongen krijgen. De draagtijd is ruim negen weken en de cavia's maken geen nest. Het zeugje kan gedurende de dracht wel tot 100% in gewicht toenemen. Het zal aan de conditie van de zeug afhangen wanneer een volgende dracht kan plaatsvinden. De jongen kunnen vanaf 5 weken oud, ze zijn dan ongeveer 300 gram, worden gescheiden van hun moeder.

Echte erfelijke problemen kennen we eigenlijk niet, maar met het fokken van de satijnbeharing en de kleuren dalmatiner en schimmel/roan is het goed om eerst te informeren hoe deze het beste gefokt kunnen worden. De KLN raad het fokken met geheel onbehaarde cavia's (Baldwin) af, maar staat de Skinny die gedeeltelijk onbehaard is toe. Diverse onderzoeken hebben uitgewezen dat dit caviaras geheel gezond is en functioneert als elke andere cavia. Belangrijk is wel om de omgevingstemperatuur aan te passen. Het beste is het om een fokker te vragen op welke temperatuur zij/hij zijn dieren houdt. U zult zien dat ze best een lage temperatuur kunnen verdragen.

6. Transport

2. dieren zijn vrij van angst en stress. Er is zorg voor voorwaarden en behandelingen die geestelijk lijden voorkomen;

Rascavia's worden een paar maal per jaar naar tentoonstellingen vervoerd, normaliter binnen de landsgrenzen, maar soms ook naar buitenlandse shows. In bijna alle gevallen is de eigenaar of een deskundige bij het vervoer aanwezig en deze kan toezicht houden op het transport. Tijdens transport in meerdere lagen moeten de transportkisten op het oog horizontaal staan en in de juiste opstelling geladen zijn. Bijzonder belangrijk zijn voldoende hoogte van de transportkisten en genoeg ventilatieopeningen. De ventilatieopeningen mogen ook na belading niet belemmerd worden. Dit kan bereikt worden door het aanbrengen van latten op strategische plaatsen aan de buitenkant van de transportkisten. De dieren moeten altijd verzekerd zijn van voldoende verse lucht. Op de bodem moet materiaal aanwezig zijn dat urine en ontlasting kan opnemen en bij een lange afstand is wat passende voeding aan te bevelen.

Mochten u en uw dieren naar het buitenland gaan om bijvoorbeeld te showen, bekijk dan vooraf alle Europese Unie-regels die gelden voor het land waar u naar toe gaat en de landen waar u doorheen reist, maar ook welke regels gelden wanneer u weer met uw dieren Nederland weer wilt binnenkomen.

7 Verzorging en preventie

Door voorlichting binnen verenigingen, speciaal clubs, bonden, vakbladen en sociale media worden de houders/verzorgers van cavia's voortdurend ingelicht en bijgeschoold over de juiste wijze van verzorging. Het uitgangspunt is daarbij steeds het welzijn van de dieren. Door dagelijkse controle in het hok op licht, lucht, water, voer en hygiënische omstandigheden is het mogelijke ziektes en aandoeningen, worden afwijkingen en uitwendige parasieten zoals teken en mijten vroegtijdig ontdekt en kunnen passende maatregelen genomen worden.

8 Wetgeving

Het houden, fokken en het te koop aanbieden van cavia's en de opvang van cavia's is bij de wet geregeld, namelijk in de Wet Dieren. Deze krijgt steeds verder concreet invullingen in het besluit van dieren. Controle op handhaving van deze wetten wordt gedaan door de Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA) en de Landelijke Inspectie Dienst (LID). De LID is het inspectieapparaat voor gezelschapsdieren van het ministerie van LNV. De inspecteurs van de LID zijn Buitengewoon Opsporing Ambtenaar (BOA) en hebben speciale strafrechtelijke bevoegdheden. Hoewel wetten en besluiten veel tekst bevatten, kunnen deze nooit helemaal en volledig sluitend zijn. Hoewel wetten en besluiten veel teksten bevatten,

blijft het niet eenvoudig de regels nauwkeurig uit te voeren. Vaak leiden individuele gevallen via jurisprudentie tot duidelijkheid in de uitvoering van de wettelijke regel

9 Samenvatting

Binnen KLN is het houden van rascavia's aan voorwaarden gebonden. Voor het behouden en veiligstellen van de genetische eigenschappen is men gehouden om alleen met dieren te fokken die gezond en vitaal zijn en ook de kwaliteit bezitten om de instandhouding (conservatie) van de verschillende rassen te waarborgen. Een belangrijke rol speelt daarbij een goede verzorgingstoestand die alleen door een diervriendelijke en bij de diersoort passende manier van houden te bereiken is. Het uitgangspunt is dat gezondheid voor schoonheid gaat. Binnen de plaatselijke verenigingen en speciaalclub kan controle worden uitgeoefend op het naleven van de door KLN vastgestelde leidraad, waarbij recht gedaan wordt aan het welzijn van de cavia's en alle door de overheid uitgevaardigde regels.

Vastgesteld in de algemene ledenvergadering van 17 juni 2023.